

**TISH SEZUVCHANLIGI (GIPERESTEZIYA): SABABLARI, KLINIK
BELGILARI VA DAVOLASH USULLARI**

Alfraganus Universiteti Tibbiyot fakulteti

Stomatologiya yo'nalishi 1 – kurs talabasi

Xolmurodova Manzura

Alfraganus Universiteti Tibbiyot fakulteti

Klinik kafedra o'qituvchisi Axtamova Irodaxon Akbarovna

Annotatsiya: *Mazkur maqolada tish sezuvchanligi (giperesteziya)ning kelib chiqish sabablari, rivojlanish mexanizmi, klinik belgilari va zamonaviy davolash usullari yoritilgan. Ushbu holat ko'p uchraydigan stomatologik muammo bo'lib, bemorning hayot sifatiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.*

Kalit so'zlar: *tish sezuvchanligi, dentin, giperesteziya, emal, og'riq, davolash*

Tish sezuvchanligi (giperesteziya) — bu tashqi ta'sirlar (sovuq, issiq, nordon, shirin) natijasida tishlarda qisqa muddatli og'riq paydo bo'lishi bilan xarakterlanadigan holatdir. Bu muammo ko'pincha yosh va o'rta yoshdagi insonlarda uchraydi va stomatologik amaliyotda tez-tez kuzatiladi.

Giperesteziya turli omillar ta'sirida yuzaga keladi:

1. Emalning yemirilishi

Tish emali yupqalashganda yoki zararlanganda dentin ochilib qoladi va tashqi ta'sirlarga sezgirlik ortadi.

2. Dentin naychalari ochilishi

Dentin tarkibida mikroskopik naychalar mavjud bo'lib, ular orqali ta'sirlar nervga yetib boradi.

3. Noto'g'ri tish tozalash

Qattiq cho'tka yoki noto'g'ri texnika emalni shikastlaydi.

4. Kislotali mahsulotlar

Gazli ichimliklar, sitrus mevalar emalni asta-sekin yemiradi.

5. Milk chekinishi

Milklar pasayganda tish ildizi ochilib qoladi va sezuvchanlik paydo bo'ladi.

Tish sezuvchanligining asosiy mexanizmi — dentin naychalari orqali suyuqlik harakati bilan bog'liq. Tashqi ta'sir natijasida naychalardagi suyuqlik harakati nerv uchlarini qo'zg'atadi va og'riq paydo bo'ladi. Bu jarayon "gidrodinamik nazariya" asosida tushuntiriladi.

Tish sezuvchanligi quyidagi belgilar bilan namoyon bo'ladi:

- Sovuq yoki issiq ovqatga o'tkir og'riq
- Shirin yoki nordon ta'sirga sezuvchanlik
- Tish yuvishda noqulaylik
- Og'riqning qisqa davom etishi
- Diagnostika
- Giperesteziyani aniqlash uchun:
- Bemor shikoyatlari o'rganiladi
- Vizual tekshiruv o'tkaziladi
- Sovuq yoki havo testi qo'llaniladi
- Boshqa kasalliklardan farqlanadi

Davolash sababga qarab belgilanadi:

1. Mahalliy davolash;

Fluorli laklar qo'llash

Desensitizatsiya qiluvchi pastalar

Gel va eritmalar

2. Professional davolash;

Dentin naychalarini yopuvchi preparatlar

Lazer terapiyasi

Plomba qo'yish (zarur bo'lsa)

3. Uy sharoitida parvarish;

Maxsus tish pastalaridan foydalanish

Qattiq cho'tkadan voz kechish

Профилактика

Tish sezuvchanligini oldini olish uchun:

To'g'ri tish tozalash texnikasiga amal qilish

Kislotali ovqatlarni me'yorida iste'mol qilish

Muntazam stomatolog ko'rigidan o'tish

Yumshoq tish cho'tkasidan foydalanish

Xulosa;

Tish sezuvchanligi keng tarqalgan bo'lsa-da, to'g'ri yondashuv bilan davolash va oldini olish mumkin. Erta tashxis va profilaktika choralari bemorning hayot sifatini yaxshilaydi va asoratlarning oldini oladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR;

1. Terapevtik stomatologiya darsligi
2. Klinik stomatologiya asoslari
3. Dentin va emal fiziologiyasi bo'yicha manbalar